

ELIZABETH HOLMES VE THERANOS

Bilimsel Sahtekarlık, Kurumsal Yönetim Başarısızlığı
ve Etik İhlallerin Analizi

TEL 596 - Bilimsel Araştırma, Etik ve Seminer

Ahmet Kaçmaz

- ① Giriş ve Önem
- ② Elizabeth Holmes: Kişisel Profil
- ③ Theranos'un Hikayesi
- ④ Bilimsel Sahtekarlık Analizi
- ⑤ Kurumsal Yönetişim Başarısızlıkları
- ⑥ Whistleblower'lar ve İfşaatt
- ⑦ Yasal Süreç ve Sonuçlar
- ⑧ Etik Çerçeve Analizi
- ⑨ Diğer Vakalarla Karşılaştırma

Tarihin En Büyük Sağlık Teknolojisi Dolandırıcılığı

\$9 Milyar	\$0	700+	11.25 Yıl
En Yüksek Değerleme	Son Değer	Çalışan Kaybı	Hapis Cezası

- Silikon Vadisi'nin 'unicorn' kültürünün karanlık yüzü
- Bilim ve teknoloji alanında güvenin nasıl istismar edilebileceği
- Düzenleyici sistemlerdeki kritik boşluklar
- Whistleblower korumasının hayatı rolü

Aile ve Çocukluk

- 1984: Washington D.C.'de doğdu
- Baba: Enron'da yönetici
- Anne: Kongre komitesi çalışanı
- 'Milyarder olma' hedefi
- Mandarin Çincesi öğrendi

Eğitim

- 2002: Stanford Üniversitesi
- Kimya Mühendisliği
- Prof. Robertson (mentor)
- İlk patent (19 yaşında)
- 2004: Stanford'dan ayrıldı

Karizmatik Liderlik mi, Manipülasyon mu?

- **Göz kırmadan konuşma tekniği** (intimidasyon)
- **Yapay kalın ses tonu** (güç projeksiyonu)
- Steve Jobs taklidi (siyah boğazlı, minimalist sunum)
- Aşırı gizlilik ve paranoja
- 'Gerçekliği çarpıtma alanı' (Reality Distortion Field)
- Eleştiriye sıfır tolerans
- Çalışanları birbirine karşı kullanma

"Sesi o kadar alçak ve güçlüydü ki, bir odaya girdiğinde herkes susardı."

— Eski Theranos Çalışanı

Theranos'un Kuruluşu (2003)

- Başlangıç adı: 'Real-Time Cures'
- Kuruluş: Mart 2003 (Holmes 19 yaşında)
- İlk ofis: Palo Alto, garaj benzeri mekan
- İlk yatırımcı: Aile dostları ve iş bağlantıları
- Mentor: Prof. Channing Robertson (Stanford)
- 2004: 'Theranos' adına geçiş (Therapy + Diagnosis)
- İlk patent: Giyilebilir ilaç dağıtım sistemi

Vizyon

"Kan testlerini demokratikleştirmek" - Herkesin evinde, ağrısız kan testi

Devrimci İddialar vs Gerçek

1 Damla
200+ test

%95+
Doğruluk

30 dk
Sonuç

\$2-3
Maliyet

"Bu vaatler fiziksel ve biyokimyasal açıdan imkansızdı." — Dr. Ioannidis

Edison Cihazı: İddia vs Gerçek

Edison Cihazı

İddia

- Devrimci teknoloji
- Otomatik kan analizi
- 200+ test kapasitesi
- Lab doğruluğu
- Gerçek zamanlı sonuç

Gerçek

- Pipetleme hataları
- Sadece 15 test
- Siemens cihazları
- %65-85 doğruluk
- Sık arıza

Bilimsel Sahtekarlığın Anatomisi

- **Outlier Silme:** Beklenen aralık dışındaki sonuçlar sistematik olarak silindi
- **Seyreltme Hilesi:** Numuneler 'kabul edilebilir' sonuçlar için seyreltildi
- **Referans Aralığı Manipülasyonu:** Normal değerler cihaza göre ayarlandı
- **Çapraz Validasyon Reddi:** Bağımsız doğrulama yapılmadı
- **Kalite Kontrol Bypass:** QC başarısızlıklarını görmezden gelindi
- **Sahte Demo'lar:** Yatırımcılara önceden hazırlanmış sonuçlar

Sonuç

Yanlış test sonuçları nedeniyle hastalar gereksiz tedaviler aldı veya kritik teşhisler kaçırıldı

Vaka 1: Yanlış HIV

Bir hasta yanlışlıkla HIV pozitif olarak bildirildi. Aylarca travma.

Vaka 3: Ektopik Gebelik

Test yanlış negatif geldi. Hasta acil müdahale gerektirdi.

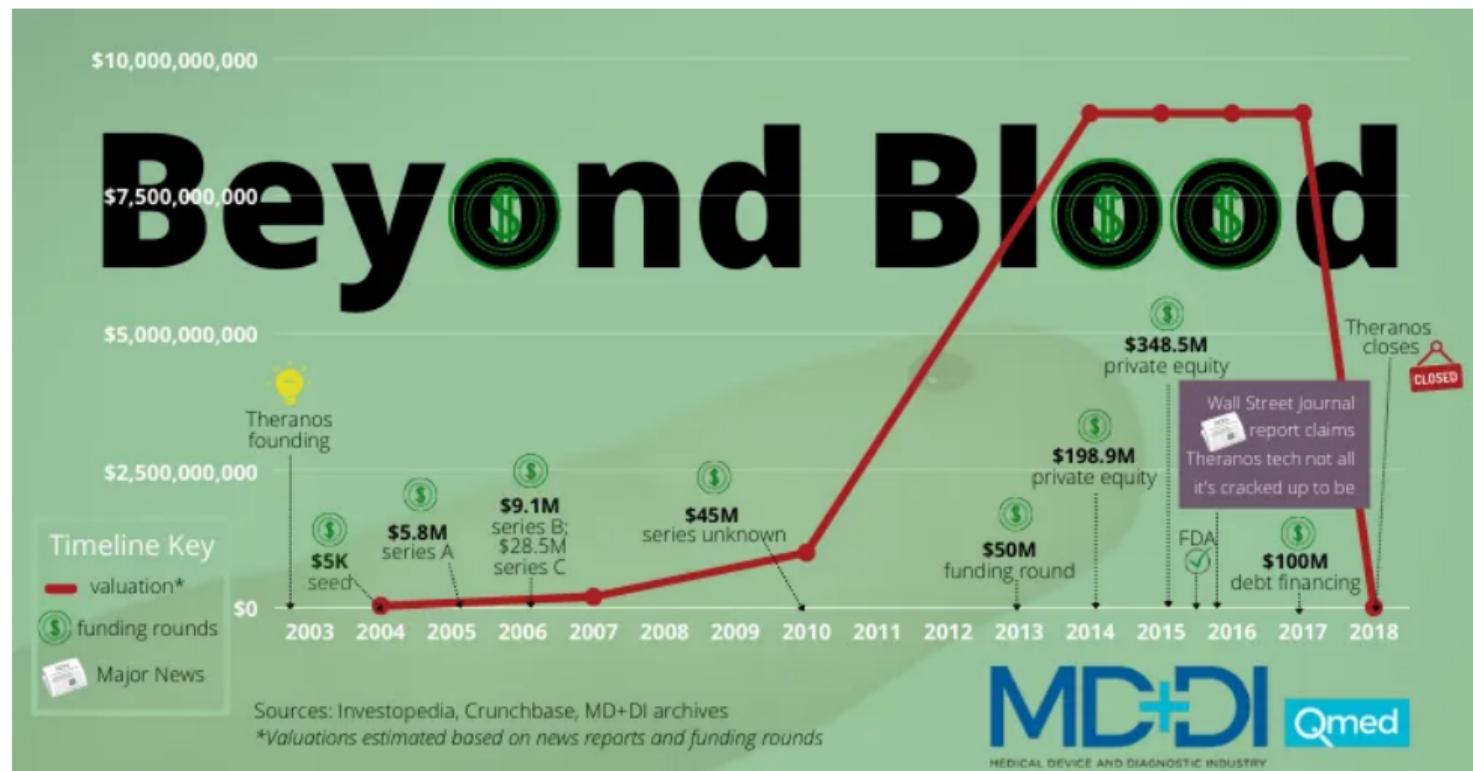
Vaka 2: Kaçırılan Kanser

Erken evre kanser teşhisi kaçırıldı. Tedavi gecikmesi.

Vaka 4: Diyabet

Yanlış HbA1c sonuçları ile yanlış doz ilaç verildi.

İnanılmaz Büyüme

Ünlü Yatırımcılar

\$945M+

Toplam Yatırım

Yatırımcı	Miktar	Pozisyon
Rupert Murdoch	\$125M	Medya Patronu
Walgreens	\$140M	Eczane Zinciri
Safeway	\$400M	Market Zinciri
Larry Ellison	\$10M	Oracle Kurucusu
Betsy DeVos	\$100M	Eğitim Bakanı
Carlos Slim	?	Meksikalı Milyarder

Kritik Not

Hiçbir yatırımcı teknik due diligence yapmadı!

Uzmanlık Eksikliği

- **5 Politikacı:** Kissinger, Shultz, Perry, Nunn, Mattis
- **2 Asker:** General Mattis, William Perry
- **2 İş Yöneticisi:** Riley Bechtel, R. Kovacevich
- **0-1 Bilim İnsanı:** William Foege (kısa süre)

Dual-class hisse yapısı Holmes'a tam kontrol verdi

Düzenleyici Kaçınma Taktikleri

LDT Boşluğu

Laboratory Developed Tests FDA denetiminden muaf. Theranos bunu istismar etti.

Gizlilik Anlaşmaları

Çalışanlar ve ortaklar aşırı NDA'larla susturuldu.

Seçici Veri Paylaşımı

Sadece olumlu sonuçlar düzenleyicilere sunuldu.

Lobicilik

Yönetim kurulu bağlantıları ile politik baskı.

Parçalı Onay

Tüm sistem yerine tek tek testler için onay istendi.

Bağımsız Denetim Reddi

Üçüncü taraf validasyon sürekli engellendi.

Büyükbabasına Karşı Doğru

- Dedesi George Shultz: Eski Dışişleri Bakanı, Theranos yönetim kurulu üyesi
- Stanford biyoloji mezunu olarak Theranos'ta çalışmaya başladı (2013)
- Kalite kontrol problemlerini ilk elden gözlemledi
- İç kanallardan şikayetleri görmezden gelindi
- John Carreyrou (WSJ) ile gizlice görüştü
- Theranos avukatları tarafından taciz ve gözetim altına alındı
- \$500,000+ hukuki masraf (aile desteği olmadan)

“Dedem beni o eve bir daha davet etmedi. Theranos yıkılana kadar konuşmadık.”

— Tyler Shultz, 2019

Laboratuvar Teknisyeninin Cesareti

- UC Berkeley biyoloji mezunu, Theranos'ta laboratuvar teknisyeni
- Günlük kalite kontrol başarısızlıklarını belgeledi
- Sonuçların tutarsızlığını üst yönetime raporladı
- Yönetim tarafından 'sorun çıkarılan' olarak etiketlendi
- 8 ay sonra istifa etti (2014)
- CMS'e (Centers for Medicare and Medicaid Services) resmi şikayet
- 2018'de Kongre önünde tanıklık yaptı

"Her gün işe gelip yalan söyleyormuşum gibi hissediyordum. Hastalar gerçek sonuçları hak ediyordu."

— Erika Cheung, Kongre Tanıklığı 2018

Araştırmacı Gazeteciliğin Rolü

Tarih	Olay
Şubat 2015	Carreyrou ilk ipuçlarını aldı
Mart-Eylül 15	Gizli görüşmeler, belge toplama
15 Ekim 2015	İlk WSJ makalesi yayınlandı
Ekim-Ara 15	Theranos'un PR karşı saldırısı
2016-2017	Seri makaleler, whistleblowerlar
Mayıs 2018	'Bad Blood' kitabı yayınlandı

THE WALL STREET JOURNAL.

This entry is for your personal, non-commercial use only. To order presentation-ready copies for distribution to your colleagues, clients or customers visit <http://www.wsj.com/djreprints>.

<http://www.wsj.com/articles/theranos-has-struggled-with-blood-tests-1444581901>

TECH

Hot Startup Theranos Has Struggled With Its Blood-Test Technology

Silicon Valley lab, led by Elizabeth Holmes, is valued at \$9 billion but isn't using its technology for all the tests it offers

Elizabeth Holmes, Theranos's founder, chairman and chief executive, at the blood-testing company's headquarters in Palo Alto, Calif. Her ownership stake in Theranos is valued at more than \$4.5 billion. PHOTO: MARTIN E. KLIIMEK

By John Carreyrou

Updated Oct. 16, 2015 3:20 p.m. ET

Not

Theranos, David Boies'in liderliğinde avukat ordusuyla WSJ'ye baskı yaptı — başarısız oldu ^{17/32}

Çöküş Zaman Çizelgesi: 2015-2018

- **Ekim 2015:** WSJ ilk ifşaatt makalesi
- **Ocak 2016:** CMS denetimi: 'acil tehlike' bulgusu
- **Temmuz 2016:** CMS laboratuvar lisansını iptal etti
- **Ekim 2016:** Tüm laboratuvarlar kapatıldı, 340 çalışan işten çıkarıldı
- **Mart 2018:** SEC dolandırıcılık suçlaması ve uzlaşma
- **Haziran 2018:** Federal büyük juri iddianamesi
- **Eylül 2018:** Theranos resmen tasfiye edildi

\$945M+

Yatırımcı Kaybı

\$0

Son Değer

800+

İşsiz Kalan

Elizabeth Holmes

4 suçtan mahkum
(yatırımcı dolandırıcılığı)

11 yıl 3 ay

Mayıs 2023 hapis
2032'de tahliye olabilir

Sunny Balwani

12 suçtan mahkum
(yatırımcı + hasta)

12 yıl 11 ay

Nisan 2023 hapis
2034'te tahliye olabilir

Etik İlke 1: Dürüstlük (Truthfulness)

- Cihaz yetenekleri hakkında sistematik yalan
- Demo'larda önceden hazırlanmış sahte sonuçlar
- Walgreens ve Safeway'e yaniltıcı bilgiler
- Yatırımcılara abartılı gelir projeksiyonları (\$100M vs \$100K)
- Medyaya yanlış başarı hikayeleri
- FDA'ya eksik ve yaniltıcı raporlar

Etik Prensip

Bilimsel iletişimde dürüstlük, güvenin ve ilerlemenin temelidir.

Etik İlke 2: Hasta Güvenliği (Primum Non Nocere)

- Doğrulanmamış testlerin gerçek hastalarda kullanımı
- Yanlış sonuçların tedavi kararlarını etkilemesi
- Kalite kontrol uyarılarının görmezden gelinmesi
- Hasta güvenliği endişelerinin bastırılması
- Tıbbi cihaz düzenlemelerinin kasıtlı ihlali

1M+

Etkilenen Test

100+

Belgelenmiş
Hatalı Tanı

?

Bilinmeyen
Uzun Vadeli Etki

Etik İlke 3: Bilimsel Doğruluk (Scientific Rigor)

- Peer-review olmadan iddiaların kamuoyuna duyurulması
- Bağımsız validasyon süreçlerinin engellenmesi
- Veri manipülasyonu ve seçici raporlama
- Tekrarlanabilirlik standardının göz ardı edilmesi
- Bilimsel eleştirinin bastırılması (NDA'lar)
- 'Gizlilik' bahanesiyle şeffaflıktan kaçınma

"Gerçek bilim açık, tekrarlanabilir ve eleştiriye açıktır. Theranos bunların hiçbirine uymadı."

— Stanford Tıp Fakültesi

Etik İlke 4: Profesyonel Bütünlük

- Sahte referanslar ve yetkinlik iddiaları
- Yetersiz niteliklere rağmen CEO/Kurucu rolü
- Tıbbi uzmanlık olmadan tıbbi cihaz geliştirme iddiası
- Danışmanların ve uzmanların görüşlerini görmezden gelme
- İç denetim ve uyarıların bastırılması
- Çıkar tartışmalarının gizlenmesi (Balwani ilişkisi)

Standart

Profesyoneller, yetkinlik sınırlarını bilmeli ve aşmamalıdır. Uzmanlık dışı alanlarda uzman görüşüne başvurulmalıdır.

Etik İlke 5: Şeffaflık (Transparency)

- Aşırı gizlilik kültürü ('Apple benzeri' gizlilik)
- Yatırımcı ve ortaklara seçici bilgi sunumu
- Bağımsız denetimin engellenmesi
- Medya ve kamuoyuna yanıltıcı açıklamalar
- Düzenleyicilere eksik bilgi verme
- Hesap verebilirlik mekanizmalarının yokluğu

Şeffaflık güveni inşa eder

Hesap verebilirlik hataları önler

Açıklık inovasyonu destekler

Kurumsal Dolandırıcılık Paralellereri

Kriter	Enron	Theranos
Boyut	\$65 milyar (iflas)	\$9 milyar (değerleme)
Süre	1985-2001 (16 yıl)	2003-2018 (15 yıl)
Ana Suç	Muhasebe manipülasyonu	Bilimsel sahtekarlık
Kurban	Yatırımcılar, çalışanlar	Yatırımcılar, hastalar
Ceza	Lay: ölüm, Skilling: 24 yıl	Holmes: 11 yıl
Düzenleyici Boşluk	Muhasebe standartları	Tıbbi cihaz/LDT

Çoklu Katmanlarda Çöküş

Düzenleyici

- LDT muafiyeti istismarı
- FDA-CMS koordinasyon eksikliği
- Yetersiz denetim

Yatırımcı

- Teknik DD eksikliği
- FOMO psikolojisi
- Ünlü kurula güven

Medya

- Eleştirisiz habercilik
- Teknik soru sorulmaması
- Karizmaya kapılma

Kurul

- Uzmanlık eksikliği
- Bağımsızlık yetersizliği
- Gözetim başarısızlığı

Temel Çıkarımlar

- Theranos, bilimsel sahtekarlığın sistemik boyutlarını gösterdi
- Kurumsal yönetişim başarısızlıklarını felakete yol açabilir
- Etik ilkeler her koşulda geçerlidir istisnası olmamalıdır
- Whistleblower'lar kurumsal hesap verebilirliğin temelidir
- Düzenleyici sistemler teknolojiye ayak uydurmalıdır
- Güven inşası yıllar alır, yıkımı saniyeler

“Theranos, bize ‘imkansız’ vaatler karşısında eleştirel düşünmenin ve soru sormanın ne kadar önemli olduğunu öğretti.”

— John Carreyrou

Kaynakça I: Temel Belgeler ve Hukuki Süreç

Birincil Araştırmacı Gazetecilik

- Carreyrou, J. (2018). *Bad Blood: Secrets and Lies in a Silicon Valley Startup*. Knopf.
- Carreyrou, J. (2015). Hot startup Theranos has struggled with its blood-test technology. *The Wall Street Journal*.

Hukuki ve Resmi Kaynaklar

- U.S. Dept. of Justice (2022). Elizabeth Holmes sentenced to more than 11 years for defrauding investors.
- SEC v. Theranos, Inc. (2018). Theranos, CEO Holmes, and former president Balwani charged with massive fraud.
- U.S. v. Holmes, No. 18-cr-00258 (N.D. Cal. 2022). Federal Court Documents.

Düzenleyici Kurum Raporları

- CMS (2016). Findings on Theranos laboratory inspection. Centers for Medicare and Medicaid Services.
- FDA (2015). Form 483 Inspectional Observations - Theranos Inc.
- FDA (2022). Patient Advocacy Lies at Heart of FDA Agent's Theranos Case.

Akademik ve Vaka Analizleri

- Guay, W. (2019). Lessons from Theranos: What Silicon Valley can learn. *Wharton School of Business*.
- NIH PMC (2022). Fake It Till You Make It: What Every Translational Investigator Can Learn From the Rise and Fall of Theranos.
- NIH PMC (2022). Lessons from Theranos – Restructuring Biomedical Innovation.
- UPF Barcelona School of Management (2024). Case Study: Theranos and Elisabeth Holmes.
- NIEHS (2022). Theranos fraud case offers new way of thinking about research ethics.

Kaynakça III: Medya, Belgesel ve Muhbirler

Belgesel ve Medya Yapımları

- Gibney, A. (Yönetmen). (2019). *The Inventor: Out for Blood in Silicon Valley* [Belgesel]. HBO.
- *The Dropout* [Televizyon dizisi]. (2022). Hulu.
- Jarvis, R. (2019). *The Dropout* [Podcast]. ABC News.
- Parloff, R. (2014). This CEO is out for blood. *Fortune Magazine*.

Muhbir ve Çalışan Yazıları

- Shultz, T. (2019). Whistleblower testimony on Theranos practices.
- Cheung, E. (2019). From protégée to whistleblower: A former Theranos scientist speaks. *STAT News*.
- ACFE Fraud Magazine (2019). Whistleblower helped dismantle biotech juggernaut Theranos.

Kaynakça IV: Ek Okumalar ve Analizler

Sektörel Analizler ve Haberler

- Britannica (2024). Theranos, Inc. & Elizabeth Holmes Biography.
- Integrityline (2024). Elizabeth Holmes and the Theranos case: History of a fraud scandal.
- Drug Channels (2018). How Walgreens Got Taken: Read This Fantastic New Book About Theranos.
- KFF Health News. The Patients Behind Theranos' Dubious, Unreliable Test Results.
- Dr. Ramani (2019). How to Protect Yourself from a Narcissist (Podcast Analizi).
- ResearchGate. Lessons from Theranos: Changing Narratives of Individual Ethics.

TEŞEKKÜRLER

Sorularınızı alabilirim

TEL 596 - Bilimsel Araştırma, Etik ve Seminer

Ahmet Kaçmaz